

Procesbeskrivelse af vores arbejde med at udvikle samtalehåndbøger til brug for telefonisk rygestoprådgivning af arabiske og tyrkiske borgere

Procesbeskrivelse af vores arbejde med at udvikle samtaleguides til brug for telefonisk rygestoprådgivning af arabiske og tyrkiske borgere

Den metodiske tilgang er Den motiverende samtale (MI), som vi har tilpasset borgere fra tyrkisk og arabisk kultur, hvor man traditionelt har en anden baggrund og forventninger til rådgivningssamtaler. Vi gjorde os derfor tanker om, hvordan vi kunne tilpasse metoden til målgruppen.

Vi havde som udgangspunkt den hypotese, at metoden hvilede på vestlige værdier om selvbestemmelse og indre motivation, og at den ville udfordre borgere fra en kultur som har større tiltro til autoriteter.

At komme til at forstå tyrkisk og arabisk kultur, værdier og levevis ville være et livslangt projekt. I al beskedenhed har vi måske kradset i overfladen af vor uvidenhed. Uden hjælp fra de etniske rygestoprådgivere havde vi ikke haft en chance. Vi vil derfor af hjertet takke:

Fatima Ali, Århus Kommune
Hikmat Hussein, freelance i Storkøbenhavn.
Golizar Jalal, Vejle Kommune.
Shlair Qasseun, Frederiksberg Kommune.
Kalbiye Yuksel, Hundige Apotek.
Hacer Özcelik, Århus kommune.
For stor hjælp og inspiration.

Som inspiration har vi desuden taget udgangspunkt i californiske erfaringer med telefonrådgivning til asiatiske borgere. Ud fra dette udviklede vi en interviewguide til ovennævnte seks rygestoprådgivere. Vi afholdt efterfølgende en udvekslingsdag/dialogdag med de etniske rådgivere i september 2017. Materialet fra udvekslingsdagen, supplerede vi med uddybende telefoninterviews med et par af deltagerne.

Vi har desuden anvendt relevant litteratur, konsulentrådgivning ved Gregers Rosdahl (Den motiverende Samtale), Christina Kudsk, antropolog og rygestopkonsulent Århus Kommune.

Som arbejdet med interviews og workshop skred frem, fik vi et justeret syn på vores hypotese. Ånden i den motiverende samtale, ser vi nu som noget mere universelt menneskeligt. Den personcentrerede tilgang gør metoden kulturelt fleksibel. Det er f.eks. den subjektivt oplevede autonomi vi understøtter i MI. Dvs oplevelsen af at have et valg. For en muslimsk kvinde kan dette valg f.eks. være, at være en god mor og hustru eller at slippe af med den skam, der kan være forbundet med at være kvinde og ryger. Hvis det er her hendes motivation for rygestop kan findes, er det den autonomi og motivation, vi understøtter i MI.

Det betyder ikke, at MI ikke kan udfordre. Metoden udfordrer imidlertid overalt, hvor den vinder frem. Det gælder også blandt etnisk danskere, både brugere og rådgivere. Det er et mind-set, som udfordrer den traditionelle rådgiverstil generelt.

Hypotesen har vi også modereret. Ved nærmere eftertanke kunne vi se, at målgruppens livsstil med f.eks. kønsroller, religiøs tro, autoritær indstilling på nogle områder ligner den danske, hvis vi går tilbage i tiden. Vi mener, at nogle etniske danskere, særligt af den ældre generation, stadig kan være knyttet til nogle værdier, som har lighedspunkter med værdierne fra den tyrkisk/arabiske kultur.

De forskelle, vi trods alt kan se, kan f.eks. håndteres med øget anvendelse af de samtale-tekniske styringsredskaber, metoden allerede indeholder. Dette vil imødekomme en del af målgruppens behov.

Målgruppen tilhører f.eks. en kultur hvor fagpersoner har større autoritet end i den danske kultur. Det er mere nærliggende for målgruppen at følge en autoritets anvisninger, og samtidig forventes det også, at autoriteter er mere anvisende. Rammer og forventninger og krav kan derfor med fordel tydeliggøres og præciseres.

Der er desuden generelt større behov for oplysning om rygning, blandt andet om ryge-relaterede sygdomme, abstinenser og passiv rygning. Vi forventer, at en del af de borgere som vil benytte tilbuddet på Stoplinien ikke har opholdt sig så længe i Danmark, og måske heller ikke følger med i de danske medier som etniske danskere. I Danmark har der gennem flere år eksisteret information og kampagner om rygning og rygestop, så det i dag er alment kendt at rygning har sundhedsskadelige konsekvenser. Det er derfor særlig vigtigt at informere denne målgruppe om skadevirkninger, også om vandpiberygning, som er meget udbredt i etniske kulturer. Set i lyset af målgruppens forhold til autoriteter vil det være gavnligt at informere og præcisere evidens/resultater for rygestopmetoder samt Stopliniens rygestopmetode.

Den motiverende samtale har flere metodiske greb til at give information konstruktivt. Håndbøgerne lægger sig op ad de mest styrende greb.

Religion har en betydning. Værdierne kan anvendes som i alle andre sammenhænge, hvor man i den motiverende samtale bruger værdier aktivt og motivationsskabende.

Det kan være en udfordring at finde støtte i de sociale netværk. Flere, som har været røgfri i længere tid, fortæller, at de stadig tilbydes cigaretter. Det opleves som et pres, da det er uhøfligt at sige nej tak. Særlige risikosituationer kan være at holde ferie i hjemlandet, hvor normerne for rygning er anderledes, mandeklubberne og kvindeselskaber med vandpiberygning (det sidste er et stærkt voksende problem). Ressourcerne er ofte knappe i familierne, konflikterne mangfoldige og tabubelagte. Mange med flygtningebaggrund kan desuden være traumatiserede.

Med de udfordringer in mente, giver det måske mening at overveje længere forløb til udvalgte borgere.

Forudsætninger og kvalitet i brug af håndbøgerne

Håndbøgerne er opbygget som en vekselvirkning mellem forskningsbaseret rygefaglig viden samt principperne i Den motiverende samtale. Håndbøgerne fremhæver brug af Den motiverende samtale i en arabisk og tyrkisk kultur. Da det viser sig, at rådgivere ofte

føler en tryghed ved konkrete værktøjer, har vi valgt at udfærdige mange eksempler, som er direkte brugbare i samtalen. Desuden har vi, for at gøre manualerne mere aktive, brugt redskaber som fremmer selvrefleksion hos rådgiveren.

Som forudsætning for at bruge håndbøgerne, er vi gået ud fra, at rådgiverne har grunduddannelsen til rygestoprådgiver fra Kræftens Bekæmpelse og desuden kender til det basale grundlag i Den motiverende samtale.

For at sikre kvaliteten af rådgivningen på Stoplinien kræves det, at de etniske rådgivere, som skal varetage rådgivningen af arabisk og tyrkisk talende, har en anerkendt uddannelse i rygestoprådgivning, samt at de har en grundlæggende viden om brugen af MI.

Det tilrådes at de etniske rådgivere i forbindelse med ansættelsen på Stoplinien, indgår i en grundig introduktion til manualerne, samt en indføring/genopfriskning i brug af de grundlæggende MI begreber.

Desuden bør de løbende have mulighed for sparring, og det anbefales, at de indgår i Stopliniens interne tiltag for læring og vedligeholdelse af MI færdigheder. Det vil sige deltager på personalemøder, MI formidling og supervision og modtager planlagt feedback fra MI ansvarlige på Stoplinien.

Dette er en række vigtige MI forudsætninger for at kunne bruge manualen:

- At have kendskab til ånden i MI (partnerskab, accept, medfølelse og fremkaldelse)
- At kunne bruge ÅBRO aktivt
- At kunne lytte reflekterende
- At udveksle information og give råd i MI stil
- Genkende, fremkalde og respondere på forandringsudsagn
- Håndtere modstand/ dissonans i samtalen.

Perspektivering: vi har også forholdt os til hvordan vi kunne have opnået mere, og måske anderledes viden om målgruppens behov. Det kunne have været interessant at interviewe og undersøge målgruppens rygestoppere, for at blive klogere på netop deres perspektiv.

Vi håber, vi med disse håndbøger kan være med til at bidrage til kvaliteten af rygestop-rådgivning for tyrkiske og arabiske borgere.

Susanne Bergman, rygestoprådgiver, medlem af MINT
Maren Svane, rygestoprådgiver, medlem af MINT.